

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
Средняя общеобразовательная школа с.Сайлыг
Чеди-Хольского района РТ

РАССМОТРЕНО На заседании ШУМО учителей начальных классов Руководитель: <i>Бегзи Бегзи ЧМ</i> «31» 08 2023 г.	СОГЛАСОВАНО Зам.директора по УВР <i>Бегзи Бегзи ЧМ</i> «31» августа 2023 г.	УТВЕРЖДАЮ Директор МБОУ СОШ с.Сайлыг <i>Бегзи Бегзи ЧМ</i> «31» августа 2023 г.
--	---	--

Рабочая программа
по предмету «родной язык»
на 2023-2024 учебный год
класс:3

Составила: Бегзи Чойгана Мергеновна
Учитель начальных классов

Тайылбыр бижик

3-ку класстын тыва дыл программазын Тыва Республиканын ниити ооредилгезинин эге школага 1-4 класстарга тыва дыл талазы-биле

куруне стандарттарынга дууштур тургускан. Ук программа Тыва Республиканын ооредилге, эртем болгаш аныяктар политиказынын яамызынын ооредилге-методиктиг човулелинин чопшээрели-биле 2008 чылда чырыкче парлаттынып ундуртунген.

Ооредиглиг план Э.Д. Ондарнын «Методиктиг сумелеринин» (дорт чылдыг эге школанын 3-ку клазынын «Тыва дыл» ному-биле ажылдаар башкыларга дузаламчы. Кызыл – 1988ч) дузазы-биле ажыглаттынмышаан, уругларнын шингээдип алган билиглерин, мергежилдерин, чанчылдарын тыва дыл программазынын негелделеринге дууштур эге класс башкыларынга А.А. Алдын-оолдун «Диктантылар болгаш эдертиглер чыындызы» - биле хынаарын сумелеп турар. Тыва Республиканын ниити ооредилгезинин национал девискээр кезээ 3-ку класс оореникчилеринин ниити сайзыралынче, оларнын билиинин практиктиг болурунче угланмышаан, программаны тургузарда эртемниинин, дес-дараалашкаанын, коргузуглуунун болгаш коммуникативтиг принциптерге даянып база уругларнын назы-харын барымдаалап тургаш тургускан.

3-ку класска Ш.Ч. Сат, Н.Ч. Дамба, Н.М. Ондар «Тыва дыл» номун Тыва Республиканын ниити болгаш профессионал ооредилге яамызы

бадылап, 2013 чылда парладып ундурген.

Ниитизи-биле программа ёзугаар 3-ку класска тыва дыл неделяда 2 шак, чылда 68 шак кылдыр бердинген.

Программада негелделер дараазында болуктерден тургустунган:

- 2-ги класска алган билиглерин, мергежилдерин болгаш чанчылдарын системажыдып катаптаары;
- уннер болгаш ужуктер;
- состер;
- чугаа кезектери;
- домак;
- чыл дургузунда ооренгенин катаптаары.

1-4 класстарга тыва дыл устуку класстарга ооренир тыва дыл болгаш литература эртемнеринин белеткел чадазы болбушаан, колдуунда-ла

практиктиг сорулгаларны чедип алырынче угланган.

3-ку класска тыва дылды ооредириринин кол сорулгалары:

1. Уругларны медреселдii-биле шын номчуур, бижиир болгаш шын чугааланыр кылдыр ооредир;
2. Оларга торээн дыл литература талазы-биле эге билиглерни бээр;

3. Уругларны ном ажыглаарынга чанчыктырар болгаш оларнын дылга сонuurгалын, номчулгаже болгаш билиглерже чуткулун хайныктырар;
4. Номчулга болгаш бижилге-биле холбаштыр бойдушту, ниитилел амыдыралын хайгаараарынга ундезилээш, оореникчилерни материалистиг узел-бодал-биле чепсеглээр;
5. Уругларны мораль болгаш этика талазы-биле кижизидер;
6. Ооренип турар чуулдерни сайгарып, болуктеп деннеп, туннеп билиринге, оларнын иштинден кол богаш чугула чуулдерни тып, тайылбырлаарынга оореникчилерни чанчыктырар.

Программаны тургузуп тура дараазында принциптерни сагаан:

1. Коммуникативтиг принцип. Уругларнын тыва дылда аас-чугаазын харылзаалыг чугаага сайзырангай, тодаргай болуру - биле ангы-ангы хевирлерин ажыглап билиринге ооредир.
2. Торээн дылын шын, медреселдиг ажыглап билириниё принциви.
3. Коргузуг материалдарын ажыглаар принцип.
4. Дес-дараалашкаан барымдаалаар принцип.
5. Уругларнын назы-харын барымдаалаан принцип.

Тыва дылда ооредилге программазын шингээттингенинин чижек туннелдери.

Торээн дылды ооренгенинин туннелинде оореникчилер тыва дылды чон аразында харылзажырынын болгаш национал культуразынын кол

херексели деп медресеп билген турар ужурлуг. Ынчангаш уругларнын торээн дылынга эки хамаарылгазы, дылды шын, частырыг чок ажыглапбилиринден хамааржыр. Тыва дыл уругларга ооредилгенин кол дозу база даап боданыышкынынын, медресеп билиишкининин, чогаадыкчы чоруунсайзырадырынга кол херексел болур.

Тыва дылды ооренип турар уеде оореникчилер аас – биле болгаш бижимел харылзаалыг чугаага бодунун чогаадыкчы чоруун ажыглап, херек медээ - дыннадыгны, ооредилге даалгаларын кууседиринге янзы-буру номнардан (ооредилге номнары, энциклопедия, словарьлар, солун- сеткуулдерден) тып ооренир.

Торээн дылды ооренгенинин туннелинде оореникчилерниё чаа ооредилге материалын оорениринге сонuurгалы бедип, тыва дылды улаштыр бедик чадага оорениринин дозу болур.

Кижизидилге талазы-биле алырга, уруглар чугаа культуразыныё чурумунга, аас чугаазынга, торээн дылынга хамаарылгазы чоннун сагыш- сеткилинин бедик кодурлуушкунунун херексели деп билип алыр ужурлуг.

3-ку классты доозуп тура тыва дылда программаны билип алганынын планнатынган туннелдери.

Личностуг.

оореникчилернин ооренип алган турар билиглери:

- Тыва дылды боданырынын болгаш чон аразында харылзажырынын эн-не кол херексели деп медереп билири.
- ооредилгенин чедишкинниг болурунун чылдагаанын тып билири;
- Тыва дылды билири дээрге-ле национал культуранын чоргааралы болур.
- Кижилернин угаан-бодалын болгаш сагыш-сетклин илередир дылдын ангы-ангы хевирлерин сайзырадып билири
- Чоннун аас-чугаазынын аялгаларынче кичээнгей салып билири.
- Тыва дылга сонuurгалы бедип, ону хандыр ооренири болур.
- Аас болгаш бижимел чугаага дылды кайы хире билирин боду хынап билири болур.
- ооредилгеже, эртем – билигже чуткулдуу;

Оореникчилерге хевирлеттинер билиглер:

- Торээн дылын камнап билир болгаш оон сайзыраарынга бодунун улуг-хуузун киириштирип турарын медереп билири.
- Тыва дылды эстетиктиг омур-хевирнин кижизиттинеринге, кижилер аразында харылзаанын дозу кылдыр шилип алыры болур.

Предметтиг.

Оореникчилернин ооренип алган турар билиглери:

- шын бижилгезин ооренип алганы состерлиг 45—55 хире состуг созуглелди чараш хол-ужуу-биле чазыг чокка дужуруп азы адап бээрге
- бижири, анаа херек таварылгаларда улуг секти, айтырыг болгаш кыйгырыг демдектерин шын салыры;
- фонетиктиг сайгарылганы кылыры: демдектерин шын салыры; чарары, ажык болгаш ажык эвес уннерни ылгап, состерде уннерни болгаш ужуктерни шын тодарадып билири;
- состерни тургузуг талазы-биле сайгарып билири (дазыл, чогаадылга, оскертилге кожумактарын ылгаар);
- чугаа кезектерин болгаш оларнын грамматиктиг демдектерин (чуве адынын санын, падежин, кылыг созунун уелерин) билири;
- домакта состернин аразында харылзаазын тургузар, оларны сос каттыжышкыннарын-га чарар;
- домактарнын бодун синтаксистиг сайгарылгазын кылыр: чугаалаар сорулгазынын аайы-биле оларнын янзызын тодарадыр, чугула болгаш ийиги черге кижигуннерин ангылаар, оларнын аразында харылзаазын айтырыглар дузазы-биле тургузар;
- коллективтии-биле тургускан план езугаар 45—50 хире состуг эдертиг болгаш чогаадыг бижиир.

Оореникчилернин ооренип алыр аргалары.

- Тыва дылда синоним, антоним состерни деннеп тургаш тып билири;
- Бердинген состун долу фонетиктиг сайгарылгазын кылып билири;

- Бодунун кылган ажылын долузу-биле хынап, бодунга демдекти шын салып билири;
- Чогаадыг бижип тургаш бодунун узел-бодалын долузу- биле бодунун состери-биле аас болгаш бижимел хевирге дамчыдып билири;
- Домакта состернин аразында харылзаазын тып, оларны сос каттыжышкыннарынга чарып билири;
- Домактын синтаксистиг сайгарылгазын кылып билири;
- Чугаа кезектерин тып, ангылап билири;
- Орфографтыг частырыг туруп болур черни сос иштинден тып билири;

Чогаадыкчы ажылдар.

Оореникчилернин ооренип алган турар билиглери:

- План езугаар созуглелди тургузуп билири;
- Бердинген чуруктарга чогаадыгларны тургузуп чогаадып билири;
- Даалгаларлыг мергежилгелерни шын, медеделдиг кылып билири;
- Тыва дыл кичээлдеринде билиглери херек кырында чогаадыкчы ажыл узинде, бодалдарын илередирде, аас болгаш бижимел чугаа узинде ажыглап билири;

Оореникчилернин ооренип алыр аргалары:

- Бодунун чогаадыынга чурук чуруп билири;
- Дылдын дурумнерин ажыглап тургаш бодунун бодалдарын илередип билири;
- Домактарда кылган частырыгларны тып, эдип билири.
- Эгезин берген чугааны улаштыр чогаадып билири;

МЕТАПРЕДМЕТТИГ

Регулятивтиг

Оореникчилернин ооренип алган турар билиглери:

- Кичээлде кандыг сорулга салдынганын билген турар.

Кичээлдин сорулгаларынга хамаарыштыр бодунун кылыр ужурлуг ажылдарын планнап алыры.

- Бодалгалар бодаарда кандыг аргалар ажыглаарын медеделдиг шилип алыр ужурлуг.
- Ооредилге узинде берген даалгаларны дес-дараалаштыр база алгоритм езугаар кылып билер ужурлуг.
- Бодунун болгаш эжинин орфографтыг болгаш бижик демдектеринге кылган частырыгларын база боду бодун хынап билер ужурлуг.

Оореникчилернин ооренип алыр аргалары:

- Башкы-биле демниг ажылдажышкын узинде бердинген темага чаа сорулгаларны салып билири;

- Кылган ажылдарыңга болгаш ажыл уезинде бот хыналданы шын кылып турарын сайгарып, шинчилеп билири;
- Бодунун ажылын планнап билири;

Ооредиглиг

Оореникчилернин ооренип алган турар билиглери:

- Ооредилгеге херек билиглерни энциклопедияларны, словарьларыны, справочниктерни, ооредилге номнарын, Интернетти ажыглап тургаш тып билири;
- Тыва дылда схемаларны, модельдерни, демдектерни ажыглап билири;
- Белен таблица, схемаларны, созуглелдерни долдуруп билири;
- Дылда уннерни, ужуктерни, состун кезектерин, домак кежигуннерин, бодуун домактарны тып, анализтеп, сайгарып, деннеп, болуктеп билири;
- План езугаар ооренген материалды болуктеп, туннеп билири;
- Номчаан созуглелдеринден кол утка илередип турар домактарны тып билири;
- Состерде орфограммаларны тып билири;

Оореникчилернин ооренип алыр аргалары:

- Херек билиглерни библиотекалардан, ооредиглиг литературадан болгаш Интернеттен тып билири;
- Медерелдиг болгаш хостуг аас болгаш бижимел чугааны тургузуп билири;
- Логиктиг угаап боданыышкынын аас болгаш бижимел чугаага шын тургузуп билири;
- Алган медээлерни критиктиг унелеп билири;

Коммуникативтиг

Оореникчилернин ооренип алган турар билиглери:

- Чугаанын диалог хевирин билири.
- Эжи-биле ажылдап тургаш кайы арга шын дээрзин эжинин узел-бодалы-биле деннештирип тургаш ниити туннел ундуруп шыдаар ужурдуг.
- Оореникчилер аразында сумележип тургаш ниити туннеди ундуруптери
- Бодунун узел-бодалын илередип билири.
- Билдинмес чуул бар болза катап айтырып тургаш билип алыр аргалыг.
- Бот-боттарынын аразында хынажып база кошкак ооренир эштеринге дуза кадып шыдаар ужурлуг.

Оореникчилернин ооренип алыр аргалары:

- Салып алган сорулгаларын чедип алырда оске кижилернин узел – бодалдарын база дыннап, унелеп билири;

- Уруглар боттарынын аразында дузалажып тургаш бот-боттарынын аразында хыналданы шын чорудуп билири;
- Аас чугаага ооренип алган билиглерин шын ажыглап билири;
- Эжинге дамчыдар херек медээни долу болгаш дес-дараалашкак кылдыр дамчыдып билири;

Тыва дылда чыл тончузунде оореникчилернин билип алган турар ужурлуг билиглери.

Оореникчилернин ооренип алган турар билиглери:

- Тыва дылды боданырынын болгаш чон аразында харылзажырынын эн-не кол херексели деп медереп билири.
- Ооредилгенин чедииникиниг болурунун чылдагаанын тып билири;
- Состун тургузуу: дазыл, чогаадылга, оскертилге кожумактары;
- Чугаа кезектери: чуве ады, демдек ады, кылыг созу, эдеринчилер;
- Домак кежигуннери: чугула болгаш ийиги чергенин кежигуннери.
- Коллективтии – биле тургускан план езугаар 45-50 хире состуг эдертиг болгаш чогаадыг бижиир.
- Тыва дыл кичээлдеринде билиглерин херек кырында чогаадыкчы ажыл уезинде, бодалдарын илередирде, аас болгаш бижимел чугаа уезинде ажыглап билири;
- Ооредилге уезинде берген даалгаларны дес-дараалаштыр база алгоритм езугаар кылып билер ужурлуг.
- Ооредилгеге херек билиглерни энциклопедияларны, словарларны, справочниктерни, ооредилге номнарын, Интернетти ажыглап тургаш тып билири;
- Эжи-биле ажылдап тургаш кайы арга шын дээрзин эжинин узел-бодалы-биле деннештирип тургаш ниити туннел ундуруп шыдаар ужурлуг.

Оореникчилернин ооренип алыр аргалары:

- Чугаа кезектерин тып, ангылап билири;
- Орфографтыг частырыг туруп болур черни сос иштинден тып билири;
- Торээн дылын камнап билер болгаш оон сайзыраарынга бодунун улуг-хуузун кириштирип турарын медереп билип, эстетиктиг овур-хевирнин кижизиттинеринге, кижилер аразында харылзаанын дозу кылдыр шилип алыры болур.
- Дылдын дурумнерин ажыглап тургаш бодунун бодалдарын илередип билири;
- Медерелдиг болгаш хостуг аас болгаш бижимел чугааны тургузуп билири;

ПРОГРАММА. 3-ку класс.

Фонетика, грамматика, шын бижилге болгаш чугаа сайзырадылгазы

КАТАПТААШКЫН. Уннер болгаш ужуктер (бо темага хамаарышкан ажылдарны ооредилге чылынын дургузунда чорудар). Ажык болгаш ажык эвес уннер, оларны ужуктер-биле демдеглээри. Состун дазылын тодарадыры. Торел состер тывары. Состерни кожурери.

Состернин слог болгаш ун-ужук анализи, состерни хажыдыышкын чок, ужуктер кагбайн, ужуктер солувайн, бижип чанчыгарынга оон ужур-дузазы.

Дакпырлап бижиир ажык эвес уннер.

Дулей (куштут болгаш кошкак), ыыткыр кошкак ажык эвес уннерни шын бижири.

Ъ (кадыг демдек) хереглээри.

Домак. Домактын чугула кежигуннери.

СОСТУН ТУРГУЗУУ. Состун уткалыг кезектеринин дугайында ниити билиг: дазыл, чогаадылга болгаш оскертилге кожумактары.

Дазыл, чангыс дазылдыг состер. Оскертилге кожумаа.

Тургузуу бодуун состернин оскертилге кожумактарын тып билири.

Чогаадылга кожумаа. Бодуун тургузуглуг состернин чогаадылга кожумактарын тып билири.

Состерге чогаадылга болгаш оскертилге кожумактарынын дес-дараалашкаа.

Сос иштинге тт, нн, кк деп дакпырлаан уннернин ужуктерин бижири.

Тып, тик, ток, тырт, теп, тут деп состерни болгаш оларнын уткалыг хевирлерин шын бижири.

ЛЕКСИКА. Состун лексиктиг утказын тодарадыры. Кожурген болгаш хой уткалыг состер тывары. Оларны чугаага шын ажыглап билири.

ЧУГАА КЕЗЕКТЕРИ. Чугаа кезектери-биле ниити таныжылга: чуве ады, демдек ады, кылыг созу, ат орну, наречие, сан ады, эвилелдер, эдеринчилер, артынчылар.

ЧУВЕ АДЫ. Чуве ады, оон утказы, айтырыглары. Чуве адынын саннарга оскерлири (чангыстын саны, хойнун саны).

Хойнун санынын кожумактарын шын бижири. Чангыстын санында чуве аттарын падежтерге оскертири, падежтерин ылгап билири.

Утка талазы-биле чоок болгаш удурланышкак чуве аттары.

Бодалды шын чиге илередирде чоок уткалыг чуве аттарындан эн тааржырын шилип билири.

ДЕМДЕК АДЫ. Демдек ады, оон утказы, айтырыглары. Демдек аттарын чуве аттары-биле ажыглаары. Утка талазы-биле чоок болгаш удурланышкак демдек аттары. Бодалды шын болгаш чиге илередир демдек адын шилип билири.

ЭДЕРИНЧИЛЕР. Эдеринчилернин дугайында ниити билиг. Эн хереглеттингир эдеренчилерни (дээш, дег, дугайында, - биле, ышкаш, башка) практика кырынга ажыглап билири.

КЫЛЫГ СОЗУ. Кылыг созу, оон айтырыглары. Кылыг созунун уелерге оскерлири (амгы уе, эрткен уе, келир уе). Болбас кылдыныг илередир кылыг состери.

ДОМАК. СОС КАТТЫЖЫЫШКЫНЫ. Медээ, айтырыг, алгы домактары (чугаалаар сорулгазынын аайы-биле) , кыйгырыг болгаш кыйгырыг эвес домактар (у наяны-биле).

Кол сос, соглекчи—домактын чугула кежигуннери. Ийиги черге кежигуннер (хевирлерге чарбас). Домакта состернин харылзаазы. Делгеренгей эвес болгаш делгеренгей домактар. Домак соолунге улуг сек, айтырыг, кыйгырыг демдектери.

Сос каттыжыышкыны. Сос каттыжыышкынында состернин харылзаазы. Сос каттыжыышкынында озек болгаш чагырткан сос.

СОЗУГЛЕЛ. ХАРЫЛЗААЛЫГ ЧУГАА. Созуглел болгаш оон кол бодалы. Созуглелдин ады (эгеzi). Созуглелдин янзылары: тоожуушкун, чурумал, угаап боданыышкын (ниити таныжылга). Созуглелде даяныр состер.

Созуглелдин янзыларынын (тоожуушкун, чурумал, угаап боданыышкын) болгаш чугаа стильдеринин (чугаалажыр, албан-ёзу, чечен чогаал стильдери) дугайында ниити билиг (таныжылга).

Созуглелди логика талазы-биле тонген кезектерге чарары, оларга ат (эге) бээри. Башкынын удуртулгазы-биле созуглелдин планын тургузары.

Созуглелдин кезектерин болгаш кезек бурузунде домактарны харылзаштырары (хенертен, бир катап, оон соонда, долгандыр дээн чергелиг состер- биле, ат оруннары болгаш эвилилдер дузазы-биле).

Созуглелдернин кол бодалын тодарадыры. Тоожуушкун янзылыг созуглелдин тургузуунун схемазы (эгеzi, кол кезээ, тончузу).

Белен азы коллективтиг тургускан план ёзугаар тоожуушкун янзылыг созуглелдин эдертии (аас-биле).

Баш удур белеткел-биле элээн каш сюжеттиг чуруктар азы чангыс чурук езугаар оореникчилернин корген-билгенинге хамаарышкан (оюннар, хайгааралдар, экскурсиялар дугайында дээш о.ё.) аас болгаш бижимел чогаадыглар. Чурумал болгаш угаап-боданыышкын хевирлиг 2—3 хире домактарны аас болгаш бижимел ажылдарынче киирири.

Бодунун дугайында кыска чага бижири.

Ээлдек-эвилен болурунун дурумнери. Аас болгаш бижимел чалалга, байыр чедириишкини.

Дилег илередиринин состерин ажыглаары.

СЛОВАРЬЛЫГ МЕРГЕЖИЛГЕЛЕР(бо ажылды ооредилге чылынын дургузунда чорудар)

Ангы-ангы чугаа кезектеринге хамааржыр чангыс дазылдыг состер тывары. Утка талазы-биле чоок болгаш удурланышкак состер тывары.

Бодалды илередирде эн херек состу шилип билири.

ЧЫЛ ДУРГУЗУНДА ООРЕНГЕНИН КАТАПТААРЫ. Созуглел болгаш домак. Медээ, айтырыг, алгы домактары. Кыйгырыг домактары.

Состун тургузуу. Ажык эвес уннернин ужуктерин шын бижири. Чугаа кезектери: чуве ады, демдек ады, кылыг созу, сан ады, эдеринчилер..

ЧАРАШТЫР БИЖИЛГЕ

Бижилге гигиеназынын чанчылдарын улам сайзырадыр. Чангыс шугумга бижиричче оореникчилерни шилчидер мергежилгелер.

Оореникчилерге берге биче, улуг ужуктерни болгаш оларнын каттыжыышкыннарын биждерин уламчылаар: 1) з, к, в, ч, б, д, у, ү, я дээш о. ө.; 2) Г, П, Т, Р, З, Е, Ю, У, Y, Д, Ф, К, В дээш о.ө.; 3) Пп, Чч, Рр, Вв, Зз, Уу дээш о.ө. Ол, ое, се, ас, үе, до дээн чергелиг ужуктер каттыжыышкынын узуктел чок тудуштуарынга мергежилгелер.

Тус-тузунда оореникчилернин холунун ужуунде чараш, тода бижиричинин талазы-биле хажыдыышкыннарны болгаш четпестерни эдер сорулга- биле, ужуктерни болгаш оларнын элементилерин, состерни болгаш домактарны биждер чергелиг мергежилгелерни кылдыртыры.

Состе ужуктерни болгаш одуругда состерни чангыс аай хемчээлдиг ийленчек болгаш шын кылдыр коргузуп, ужуктернин бедиин, калбаан шын сагывышаан, чангыс доора шугум кырынга бижири.

Дурген бижип ооредиринге мергежилгелер. Дурген санаашкын ёзугаар болгаш адап турда состерни, домактарны бижири. Алфавиттин бичи ужуктерин янзы-буру шыйыглар-биле каттыштырбышаан, дурген тудуштур бижири.

Элээн дурген темп-биле адаан домактарны болгаш улуг эвес, кыска созуглелди хары угда бижип шыдаптарынга оореникчилерни чанчыктырар.

ШЫН БИЖИЛГЕЗИН САКТЫП АЛЫР СОСТЕР:

Ада-чурт, ажил-агый, ажиттынар, апаар (болу бээр), апаар (алгаш баар), артык, боо-чепсек, бора-хокпеш, бомбурзек, вертолёт, дангырак, демир- орук, дортен, дуккур, душеки, инек-караа, имиртин, ирт, катаптаар, каттыжар, каттырар, куш-культура, малгаш, мурнуку, начын, ниити, ортулук, оттур, оъттар, ортенир, почта, радио, суггарар, суггаттыг, телевизор, томаанныг, тураскаал, угаан-сарыыл, хана солун, харыысалга, хаттыг, хуусаа, чадаг-терге, четче, четтирер, чинге-тараа, чунар-бажын, чурттакчы, чуктээр, шокар, шопулак, эртине, эртер (хурал эртер), эрттирер (хуралдыэрттирер).

Оореникчилернин билиглеринге, мергежилдеринге болгаш чанчылдарынга кол негелделер.

Оореникчилер 3-ку класс дооскаш, дараазында билиглерни алган турар:

состун тургузуу: дазыл, чогаадылга, оскертилге кожумактары; чугаа кезектери: чуве ады, демдек ады, кылыг созу, эдеренчилер; домак

кежигуннери: чугула (кол сос болгаш соглекчи) болгаш ийиги чергенин.

Оореникчилернин алган турар мергежилдери:

шын бижилгезин ооренип алганы состерлиг 45—55 хире состуг созуглелди чараш хол-ужуу-биле чазыг чокка дужуруп азы адап бээрге

бижири, анаа херек таварылгаларда улуг секти, айтырыг болгаш кыйгырыг демдектерин шын салыры;
фонетиктиг сайгарылганы кылыры: демдектерин шын салыры; чарары, ажык болгаш ажык эвес уннерни ылгап, состерде уннерни болгаш
ужуктерни шын тодарадып билири;
состерни тургузуг талазы-биле сайгарып билири (дазыл, чогаадылга, оскертилге кожумактарын ылгаар);
чугаа кезектерин болгаш оларнын грамматиктиг демдектерин (чуве адынын санын, падежин, кылыг созунун уелерин) билири;
домакта состернин аразында харылзаазын тургузар, оларны сос каттыжыышкыннарын-га чарар;
домактарнын бодун синтаксистиг сайгарылгазын кылыр: чугаалаар сорулгазынын аайы-биле оларнын янзызын тодарадыр,
чугула болгаш ийиги черге кижигуннерин ангылаар, оларнын аразында харылзаазын айтырыглар дузазы-биле тургузар;
коллективтии-биле тургускан план езугаар 45—50 хире состуг эдертиг болгаш чогаадыг бижиир.

Календарно-тематическое планирование по тувинскому языку для 3 класса

№	Дата		шагы	Кичээлдин темазы	Кичээлдин сорулгазы	Өөреникчинин билиинин деңнелинге негелделер
	По плану	По факту				
1.	05.09		1	Домак. Домактын чугула кижигүннери. Үннер болгаш үжуктер.	Домак дугайында билиг болгаш ооң хевирлерин; аас чугаадан домакты ылгаары, бижикке шын илередирин катаптаар.	Билири: домак дугайында болгаш ооң хевирлерин; аас чугаадан домакты ылгаары, бижикке шын илередири. Кылып билири: айтырыгларда кирип турар сөстөрни ажыглап тургаш, домактарны шын тургузуп билири, сөстөрни слогтарга чарары; домактарны шын бижииринин дүрүмнери.
2.	06.09		1	Кым? Чүү? деп айтырыгларга харыылаттынар сөстөр.	Чүвелерни болгаш оларның аттарын илередир сөстөр-биле таныштырары, Кым? Чүү? деп айтырыгларны чүвелер аттары илередир сөстөргө шын салып билирин катаптаар.	Билири: долгандыр турар чүүлдерни адап билири. Билип алыры: Кым? Чүү? деп айтырыгларның утказын билиндирери.
3.	12.09		1	Канчап тур? деп айтырыгга харыылаттынар сөстөр.	Чүвелернин кылдыныгларын көргүзөр сөстөр канчап тур? чүнү кылып тур? чүнү кылганыл? чүнү кылырыл? деп айтырыгларга харыылаттынарын катаптаар.	Билири: сюжеттиг чурукка чугаа тургузуп билири. Кылып билири: чүвелернин кылдыныын көргүзөр сөстөрнин ужур-утказын билиндирери.
4.	13.09		1	Хуу аттарга улуг үжүктөр.	Кижилернин адын, фамилиязын база азырал амытаннарның шола аттарын улуг үжүк-биле бижиир дээрзин билиндирер, хуу болгаш ниити аттарны практика кырынга катаптаары.	Билири: бодунуң болгаш чоок кижилеринин дугайында чугаа тургузуп билири. Кылып билири: чаа өөрөнгөн дүрүмүн практика кырынга ажыглап өөредери.
5.	19.09		1	Кандыг? деп айтырыгга харылаттынар сөстөр.	Чүвелернин шынарын болгаш демдээн көргүзөр сөстөр кандыг? деп айтырыгга харыылаар деп катаптаар, оларның ужур-утказын билиндирери.	Билири: чугааның утказын дамчыдып билири, боттарының хайгааралдарындан чүвелернин ылгавыр демдектерин чугаалап билири. Билип алыры: чүвелернин шынарын, демдээн, хемчээлин, хевирин көргүзөр сөстөрни ылгап

						билири.
6.	20.09		1	Хыналда диктант.	1-ги болгаш 2-ги класска алган билиглерин хынаары.	Билири: өөрөнгөн дүрүмнерин практика кырынга ажыглап билири. Кылып билири: бодунуң ажылын хынааш, үнелеп билири.
7.	26.09		1	Частырыглар-биле ажыл. Уннер болгаш ужулуктер	Өөрөнгөн дүрүмнерин практика кырынга ажыглап билири.	
8.	27.09		1	Ажык уннер. Кыска болгаш узун ажык уннер.	Ажык уннернин үжүктөрүн сактып алыры, оларны шын адап, ажык эвес үжүктөрдөн тода ылгап өөрөдир, үн анализин кылдыртыр; сөстөрнүн шын адалгазын хайгаараарын сайзырадыр; кезээ чорукка өөрөдир. Узун болгаш кыска ажык уннерни ылгап билири, бижикке оларны шын илередири, узадыр адаар ажык үн сөскө чаңгыс узун слог болур дээрзин практиктиг таныжылга; чугаазын сайзырадыры.	Билири: ажык болгаш ажык эвес уннерни билири, сөстөрнүн утказын ылгаарынга уннернин ролу. Ажык уннерни адалгазының аайы-биле ылгап билири Кылып билири: үн-үжүк анализин күүседип билири, уннерни болгаш үжүктөрни ылгап билири. Кыска болгаш узун ажык уннерни сөстөргө шын бижири.
9.	03.10		1	Өк-биле адаар ажык уннер.	Кадыг демдек кирген өк-биле адаар ажык уннерлиг сөстөрни кыска болгаш узун ажык уннерден ылгаары, шын номчуп өөрөдир, АЪТ,КАЪТ,ЭЪТ,ОЪТ деп сөстөрни айтырыглар дузазы-биле өскертип тургаш, шын бижилгезин быжыглаар.сагынгырын, кичээнгейин, чугаазын сайзырадыр.	Билири: ажык уннерни адалгазының аайы-биле ылгап билири, бижикке шын демдеглээри. Кылып билири: ажык уннернин үжүктөринин соонга кадыг демдек кирип турар 9 сөстү шингээдири.
10.	04.10		1	Кадыг (ь) болгаш чымчак (ь) демдектерлиг сөстөр.	Кадыг демдек (ь) орус дылдан үлегерлеп алган сөстөргө бижиир база чымчак демдек (ь) тускай үн илеретпес, ажык эвес уннерни чымчак кылдыр адаттынарын илередир деп билиндирери, сөс курлавырын байыдар.	Билири: үн-үжүк анализин күүседип билири, ажык эвес уннерни шын адап, деңнээри. Кылып билири: орус дылдан үлегерлеп алган кадыг, чымчак демдектер (ь, ь) хереглээр сөстөрни шын адап, номчуп, бижип билири.
11.	10.10		1	Е, ё, ю, я деп	Е, ё, ю, я деп үжүктөр кирген	Билири: сөстөрдөн домактар тургузуп билири,

				үжүктөрлүг сөстөр.	сөстөрнү шын номчуп, адап, бижип өөрениринге чаңчыктырары, ийи үн илередир дээрзинге практиктиг таныжылга.	адаан сөстөр аразындан чаа үннү ылгап үндүрери. Билип алыры: е, ё, ю, я деп үжүктөр ийи үн илередир.
12.	11.10		1	Е, ё, ю, я деп үжүктөрлүг сөстөр.	Е, ё, ю, я деп үжүктөр кирген сөстөрнү шын номчуп, адап, бижип өөрениринге чаңчыктырары, ийи үн илередир дээрзинге практиктиг таныжылга.	Билири: сөстөрдөн домактар тургузуп билири, адаан сөстөр аразындан чаа үннү ылгап үндүрери. Билип алыры: е, ё, ю, я деп үжүктөр ийи үн илередир.
13.	17.10		1	Ажык эвес үннер.	Ажык эвес үннүн үжүктөрүн ажык үннүн үжүктөрүндөн ылгап билири, ажык эвес үннер күштүг, кошкак болгаш эң кошкак болурун билиндирер; кичээнгейин сайзырадыр.	Билири: ажык болгаш ажык эвес үннерни билири, сөстөрнүн утказын ылгаарына үннернүн ролю. Кылып билири: үн-үжүк анализин күүседип билири, үннерни болгаш үжүктөрнү ылгап билири.
14.	18.10		1	Эгезинде <i>n</i> болгаш <i>m</i> бижиир сөстөр.	Эгезинде күштүг частышкынныг <i>n</i> , <i>m</i> деп үжүктөр сөс эгезинге киргенде, шын адап өөредир, үннернүн адаар аянын өөреникчи-лерге билиндирер. Чаңчыл ёзугаар эгезинге <i>t</i> деп үжүк бижиир сөстөр болгаш олардан укталган сөстөр-биле таныштырары.	Билири: сөс эгезинге <i>n</i> , <i>m</i> деп үннерни шын номчуп, адап билири. Кылып билири: сөстөрнүн адалгазын болгаш бижилгезин деңнеп билири.
15.	24.10		1	Хыналда диктант.	Өөрөнгөн дүрүмнөрин шиңгээдип алганын хынаары.	Билири: өөрөнгөн дүрүмнөрин практика кырынга ажыглап билири. Кылып билири: бодунун ажылын хынааш, үнөлөп билири.
16.	25.10		1	Сөстүн тургузуу (составы).	Сөстөр уткалыг болур, оларны домактар чогаадырынга ажыглаар деп билиндирер. Сөстүн уткалыг кезектери-биле таныштырар.	Билири: сөстөрдөн домактар тургузуп билири. Кылып билири: сөстөрнүн уткалыг кезектерин шын тып өөренири.
17.	07.11		1	Чаңгыс дазылдыг сөстөр.	Төрөл сөстөр дугайында алган билиглерин быжыглаары, оларны айтырыглар дузазы-биле тургузуп билирин быжыглаары. Төрөл	Билири: самбырада бижээн домак-тарны шын, аянын номчууру, сөстөр-нүн дөмөйлөшкөк кезээн эскерери. Кылып билири: чаңгыс дазылдыг сөстөрнүн

					сөстөрни домак иштинден тып, оларның ниити кезээн аңгылап өөредири.	утказын билип алыры, оларның ниити кезээн тып өөренири.
18.	08.11		1	Дазыл болгаш кожамык	Чангыс дазылдыг сөстөрни домак иштинден тып, оларның ниити кезээн аңгылап өөредири.	Билири: самбырада бижээн домактарны шын, аянынг номчууру, сөстөрниң дөмейлешкек кезээн эскерери. Кылып билири: чаңгыс дазылдыг сөстөрниң утказын билип алыры, оларның ниити кезээн тып өөренири.
19.	14.11		1	Сөс иштинге катаптаан ажык эвес үннерни шын бижири. <i>Тып, тик, төк, тырт, теп, тут</i> деп сөстөрни кожумактар немежирге шын бижири.	Сөстүң сөөлгү үнү биле кожумактың баштайгы үнү дөмей болза, ол кожа ийи үннү ийи үжүк-биле бижиир деп өөредири. <i>Тып, тик, төк, тырт, теп, тут</i> деп сөстөргө кожумактар немежирге-даа, баштайгы үннерин <i>т</i> -биле эгелеп бижиир деп билиндирер.	Билири: ыткыр болгаш дүлөй ажык эвес үннерни ылгап билири. Сөстөрдөн домактар тургузуп билири Кылып билири: сөс иштинге катаптаан ажык эвес үннерниң үжүктөрүн шын бижири. Чаңчылчаан т деп үжүк-биле бижиир сөстөргө даянып олардан укталган сөстөрни тургузуп билири.
20.	15.11		1	-дыр, (-дир, -дур, -дүр, -тир, -тур, -түр) деп артынчы сөстү бижири.	-дыр, (-дир, -дур, -дүр, -тир, -тур, -түр) деп артынчыларны мурнунда турар сөзүңгө дефис демдек-биле тудуштуруп бижиирин билиндирери, оларны чугаага ажыглаарын таныштылары.	Билири: кол сөс болгаш сөглөкчини тып билири. Кылып билири: артынчы сөстөрни шын бижип өөренири.
21.	21.11		1	Дефистеп бижиир нарын сөстөр. Катапт-кын.	Ийи дазылдыг нарын сөстөрни дефистеп бижиир деп билиндирер.	Билири: сөстөрдөн домактар тургу-зуп билири. Кылып билири: дефис-теп бижиир нарын сөстөрни шын бижип өөренири.
22.	22.11		1	Хыналда диктант.	Өөрөнгөн билиглерин шиңгээдип алганын хынаары.	Билири: өөрөнгөн дүрүмнөрин практика кырынга ажыглап билири. Кылып билири: бодунуң ажылын хынааш, үнөлөп билири.
23.	28.11		1	Частырыглар-биле ажыл. Катапт-кын.	Хыналда диктантыда кылган частырыгларын сайгарып, билиглерин быжыглаары.	
24.	29.11		1	Чугаа кезектринин дугайында нити билиг Чугаа кезектерин тодарадып билиринге мергежилгелер.	Домак сөстөрдөн тургустунар, сөстөр чүнү илередип чоруурун таныштырар.	Билири: долгандыр турар чүвөлөрни адап билири, домактар чогаадып билири. Билип алыры: сөстөр чүвөлөрү, оларның демдээн болгаш кылдыныын илередир.

25.	05.12		1	Чувe ады Кым? Чуу? Кымнар? Чулер? деп айтырыгларга харыылаттынар чувe аттары	Чувелерни болгаш оларның аттарын илередир сөстeр-биле таныштыары, <i>кым? чүү?</i> деп айтырыгларны чувелер аттары илередир сөстeрге шын салып билирин өөредир.	Билири: долгандыр турар чүүлдерни адап билири. Билип алыры: Кым? Чүү? деп айтырыгларның утказының аайы-биле сөстeрни ылгап билири.
26.	06.12		1	Чувe адынын лексиктиг ужур-утказы, чугаага оон ролу	Чувелерни болгаш оларның аттарын илередир сөстeр-биле таныштыары, <i>кым? чүү?</i> деп айтырыгларны чувелер аттары илередир сөстeрге шын салып билирин өөредир.	Билири: долгандыр турар чүүлдерни адап билири. Билип алыры: Кым? Чүү? деп айтырыгларның утказының аайы-биле сөстeрни ылгап билири.
27.	12.12		1	Чувe аттарының саннарга өскерлири.	Чаңгыстың болгаш хөйнүң санында турар сөстeрнин онзагай байдалдары-биле практика кырынга таныжары.	Билири: долгандыр турар чүүлдерни адап билири. Билип алыры: хөйнүң болгаш чаңгыстың санында сөстeрни ылгап билири.
28.	13.12		1	Хыналда диктант	Өөрeнгeн билиглерин шингээдип алганын хынаары.	Билири: өөрeнгeн дүрүмнерин практика кырынга ажыглап билири. Кы-лып билири: бодунуң ажылын хынааш, үнелеп билири.
29.	19.12		1	Частырыглар-биле ажыл	Хыналда диктантыда кылган частырыгларын сайгарып, билиглерин быжыглаары.	Билири: өөрeнгeн дүрүмнерин практика кырынга ажыглап билири. Кылып билири: бодунуң ажылын хынааш, үнелеп билири.
30.	20.12		1	Чувe аттарының падежтерге өскерлири.	Тыва дылда 7 падеж-биле таныжары, оларның айтырыгларын тус-тузунда шингээдип ап сөстeрни падежтерге өскерттип өөредир.	Билири: долгандыр турар чүүлдерни адап билири. Билип алыры: Кым? Чүү? деп айтырыгларның утказының аайы-биле сөстeрни ылгап билири.
31.	26.12		1	Падеж кожмактарын шын бижири	Падеж кожмактарын шын бижиригe өөредир.	Билири: долгандыр турар чүүлдерни адап билири. Билип алыры: Кым? Чүү? деп айтырыгларның утказының аайы-биле сөстeрни ылгап билири.
32.	27.12		1	Хуу аттарны шын бижири.	Кижилерниң адын болгаш фамилиязын база географтыг аттарны улуг үжүк-биле бижиир дээрзин билиндирер, хуу болгаш ниити аттар-биле практика кырынга таныжары.	Билири: хуу аттарны шын ажыглап чугаа тургузуп билири. Кылып билири: чаа өөрeнгeн дүрүмүн практика кырынга ажыглап өөренири.

33.	09.01		1	Географтыг хуу аттарны шын бижири	Географтыг аттарны улуг үжүк-биле бижиир дээрзин билиндирер, хуу болгаш ниити аттар-биле практика кырынга таныжары.	Билири: хуу аттарны шын ажыглап чугаа тургузуп билири. Кылып билири: чаа өөрөнгөн дүрүмүн практика кырынга ажыглап өөренири.
34.	10.01		1	Чогаадыг «Кыжын аргага»	Уругларның аас болгаш бижимел чугаазын сайзырадыры, өөрөнгөн дүрүмнерин практика кырында ажыглап билирин хынаары. Кандыг? деп айтырыгга харыылаттынар сөстөр-биле таныштырары, оларны өске сөстөрдөн ылгап билирин чедип алыры.	Билири: чогаадып алган домактарының аразында харылзаазын болгаш домактарда сөстөрниң аразында харылзаазын шын тургузуп бижири. Кылып билири: өөрөнгөн дүрүмнерин бижимел чугаазынга ажыглап билири.
35.	16.01		1	Демдек адынын дугайында нити билиг. Чоок удурланышкак уткалыг демдек аттары.	Чүвөлөрниң ылгавыр демдектерин көргүзөр <i>кандыг? чүлүг?</i> деп айтырыгларга харыылаар сөстөр-биле таныштырары, оларның ужур-утказын билиндирери.	Билири: чугааның утказын дамчыдып билири, боттарының хайгааралдарындан чүвөлөрниң ылгавыр демдектерин чугаалап билири. Билип алыры: чүвөлөрниң шынарын, демдээн, хемчээлин, хевирин көргүзөр сөстөрни ылгап билири.
36.	17.01		1	Чоок удурланышкак уткалыг демдек аттары	Кандыг? деп айтырыгга харыылаттынар чоок болгаш удурланышкак уткалыг сөстөр-биле таныштырары, оларны өске сөстөрдөн ылгап билирин чедип алыры.	Билири: домактарда сөстөрниң аразында харылзаазын шын тургузуп бижири. Кылып билири: өөрөнгөн дүрүмнерин бижимел чугаазынга ажыглап билири.
37.	23.01		1	Домей болгаш удурланышкак уткалыг демдек аттарын шингээди алганынга быжыглаашкын	Домей болгаш удурланышкак уткалыг демдек аттарынга ооредир	Билири: домактарда сөстөрниң аразында харылзаазын шын тургузуп бижири. Кылып билири: өөрөнгөн дүрүмнерин бижимел чугаазынга ажыглап билири

38.	24.01		1	Демдек аттарынын чогаадылга кожумаа	Демдек аттарынын чогаадылга кожумактарын билиринге ооредир	Билири: домактарда сөстөрнүн аразында харылзаазын шын тургузуп бижири. Кылып билири: өөрөнгөн дүрүмнөрүн бижимел чугаазынга ажыглап билири
39.	30.01		1	Хыналда диктант	Хыналда диктантада кылган частырыгларын сайгарып, билиглерин быжыглаары.	Билири: өөрөнгөн дүрүмнөрүн практика кырынга ажыглап билири. Кылып билири: бодунуң ажылын хынааш, үнөлөп билири.
40.	31.01		1	Частырыглар-биле ажыл		
41.	06.02		1	Сан ады. Сан аттарын шын бижири	Чүвөлөрнүн санын болгаш дугаарын көргү-зер <i>каш? чеже? каш дугаар?</i> деп айтырыгларга харыылаар сөстөр-биле таныштырары, оларның ужур-утказын билиндирери.	Билири: чугааның утказын дамчыдып билири, оон сан аттарын тып билири. Билип алыры: чүвөлөрнүн санын болгаш дугаарын көргүзөр сөстөрнү ылгап билири.
42.	07.02		1	Тун болгаш дугаар сан аттары	Чүвөлөрнүн санын болгаш дугаарын көргү-зер <i>каш? чеже? каш дугаар?</i> деп айтырыгларга харыылаар сөстөр-биле таныштырары, оларның ужур-утказын билиндирери.	Билири: чугааның утказын дамчыдып билири, оон сан аттарын тып билири. Билип алыры: чүвөлөрнүн санын болгаш дугаарын көргүзөр сөстөрнү ылгап билири.
43.	13.02		1	Эдеринчилер.	Домакка сөстөрнүн харылзаазын көргүзөр чамдык сөстөрнү эдеринчилер дээр деп база оларның ужур-утказын билиндирери.	Билири: чугааның утказын дамчыдып билири, оон эдеринчилерни тып билири.
44.	14.02		1	Кылыг сөзунун дугайында ниити билиг	Кылыг сөзунун утказы болгаш айтырыглары-биле таныжары. Чуве ады-биле холбаазын билирин чедип алыры. Оске чугаа кезектеринден ылгалы. Домакка соглекчи болур деп практиктиг таныжылга	Билири: домакка кылыг сөзун айтырыглар дузазы-биле тып билири Кылып билири: Чуве ады-биле холбажып чоруур деп билир. Оске чугаа кезектеринден ылгап билир. Домакка соглекчи болур деп билири
45.	20.02		1	Кылыг сөзунун чуве ады-биле холбаазы. Домакка ролно	Кылыг сөзунун утказы болгаш айтырыглары-биле таныжары. Чуве ады-биле холбаазын билирин чедип алыры. Оске чугаа кезектеринден ылгалы. Домакка соглекчи болур деп практиктиг таныжылга	Билири: домакка кылыг сөзун айтырыглар дузазы-биле тып билири Кылып билири: Чуве ады-биле холбажып чоруур деп билир. Оске чугаа кезектеринден ылгап билир. Домакка соглекчи болур деп билири
46.	21.02		1	Кылыг сөзунун лексиктиг ужур-дузазы болгаш кылыг сөзунун	Кылыг сөзунун лексиктиг ужур-дузазы болгаш кылыг сөзунун чугаага хереглээринге ооредир.	Билири: домакка кылыг сөзун айтырыглар дузазы-биле тып билири Кылып билири: Чуве ады-биле холбажып

				чугаага хереглээри.		чоруур деп билир. Оске чугаа кезектеринден ылгап билир. Домакка соглекчи болур деп билири
47.	27.02		1	Кылыг состеринин болур болгаш болбас хевирлери. Кылыг созунун амгы уези		
48.	28.02		1	Кылыг сөстөриниң үелерге өскерлири.	Кылыг созунун уелерге оскерлири болгашуе бурузунун онзагай талалары биле таныштырар	Айтырыглар дузазы-биле кылыг созунун уелерин ылгап билири.
49.	05.03		1	Кылыг созунун эрткен уези.	Кылыг созунун уелерге оскерлирин чижектерке коруп таныжар	Айтырыглар дузазы-биле кылыг созунун уелерин ылгап билири.
50.	06.03		1	Кылыг созунун келир уези	Кылыг созунун уелерге оскерлирин чижектерке коруп таныжар	Айтырыглар дузазы-биле кылыг созунун уелерин ылгап билири.
51.	12.03		1	Кылыг созунге Катаптаашкын		
52.	13.03		1	Хыналда диктант « Чаъс мурнунда»	Кылыг созунун уелерге оскерлири болгашуе бурузунун онзагай талалары биле таныштырар	Айтырыглар дузазы-биле кылыг созунун уелерин ылгап билири.
53.	19.03		1	Частырыглар-биле ажыл. Домак дугайында ниити билиг	Домактарны утказынын (чугаалаар сорулгазыны) аайы-биле бот-боттарындан ылгап билип алганын бирик демдектерин база утка ударениезин барымдаалап шын номчуп ооренгенин быжыглаар.	Билири: домак дугайында болгаш ооң хевирлерин; аас чугаадан домакты ылгаары, бирикке шын илередири. Кылып билири: айтырыгларда кирип турар сөстөрни ажыглап тургаш, домактарны шын тургузуп билири, сөстөрни слогтарга чарары; домактарны шын бижириниң дүрүмнери.
54.	20.03		1	Хыналда диктант «Артыш-оол». Домак. Харылзаалыг чугаа.	Домак дугайында билиг болгаш ооң хевирлерин; аас чугаадан домакты ылгаары, бирикке шын илередирин катаптаар.	Билири: домак дугайында болгаш ооң хевирлерин; аас чугаадан домакты ылгаары, бирикке шын илередири. Кылып билири: айтырыгларда кирип турар сөстөрни ажыглап тургаш, домактарны шын тургузуп билири, сөстөрни слогтарга чарары; домактарны шын бижириниң
55.	20.03		1	Частырыглар-биле ажыл. Катаптаашкын		

56.	02.04		1	Чугаа кезектеринге катаптаашкын.	Домактын чугула кежигуннеринин дугайында билиг болгаш оларнын харыылаттынар айтырыглары	дүрүмнери.
57.	03.04		1	Медээ, айтырыг, кыйгырыг домактары	Медээ, айтырыг, кыйгырыг домактарын ооредири	Билири: домактын чугула кежигуннеринин дугайында билиг болгаш оларнын харыылаттынар айтырыгларын салып билири. Кылып билири: айтырыглар дузазы-биле кол сос, соглекчини домак иштинден тып билири
58.	09.04		1	Домактын чугула кежигуннери.	Домактын ийиги чергенин кежигуннеринин дугайында билиг болгаш оларнын харыылаттынар айтырыглары	Билири: домактын ийиги чергенин кежигуннеринин дугайында билиг болгаш оларнын харыылаттынар айтырыгларын салып билири. Кылып билири: айтырыглар дузазы-ийиги чергенин кежигуннерин домак иштинден тып билири
59.	10.04		1	Ийиги чергенин кежигуннери.		
60.	16.04		1	Домакта санай адаан сөстөрнүн аразынга биче сек.	Домакта санай адаан сөстөрнүн аразынга бижик демдектерин салыры	Билири: домакта санай адаан сөстөрнүн аразынга бижик демдектерин шын салыры Кылып билири: домакта санай адаан сөстөрнүн аразынга бижик демдектерин шын салыры
61.	17.04		1	Хыналда диктант.	Домак дугайында өөрөнгөн билиглерин шингээди алганын хынаары.	Билири: өөрөнгөн дүрүмнерин практика кырынга ажыглап билири. Кылып билири: бодунуң ажылын хынааш, үнелеп билири.
62.	23.04		1	Частырыглар-биле ажыл. Катаптаашкын.	Хыналда диктантыда кылган частырыгларын сайгарып, билиглерин быжыглаары.	Билири: домак дугайында болгаш ооң хевирлерин; аас чугаадан домакты ылгаары, бижикке шын илередири. Кылып билири: айтырыгларда кирип турар сөстөрни ажыглап тургаш, домактарны шын тургузуп билири, сөстөрни слогтарга чарары; домактарны шын бижирииниң дүрүмнери.
63.	24.04		1	Домакта сөстөрнүн харылзаазы.	Домакта сөстөрнүн харылзаазынын дугайында билиг болгаш домактын сөстөрдөн ылгалы, домакка сөстөрни шын харылзаштырып билири катаптаар.	Билири: домак дугайында болгаш ооң хевирлерин; аас чугаадан домакты ылгаары, бижикке шын илередири. Кылып билири: айтырыгларда кирип турар сөстөрни ажыглап тургаш, домактарны шын тургузуп билири, сөстөрни слогтарга чарары; домактарны шын

						бижиириниң дүрүмнери.
64.	30.04		1	Хыналда диктант	Өөрөнгөн билиглерин шингээдиң алганын хынаары.	Билири: өөрөнгөн дүрүмнерин практика кырынга ажыглап билири. Кылып билири: бодунуң ажылын хынааш, үнелеп билири.
65.	07.05		1	Частырыглар-биле ажыл. Катаптаашкын.	Хыналда диктантыда кылган частырыгларын сайгарып, билиглерин быжыглаары.	
66.	08.05		1	Сөзүглел.	Айтырыглар болгаш чуруктар дузазы-биле домактар чогаадып, харылзаалыг чугаа тургузуп ооредир.	Утказы харылзашкак домактардан чугаа тургустунар дээрзин билиндирер
67.	14.05		1	Чугаа сайзырадылгасы. Эдертиг	Уругларның аас болгаш бижимел чугаазын сайзырадыры, өөрөнгөн дүрүмнерин практика кырында ажыглап билирин хынаары. Кандыг? деп айтырыгга харыылаттынар чоок болгаш удурланышкак уткалыг сөстөр-биле таныштырары, оларны өске сөстөрдөн ылгап билирин чедип алыры.	Билири: чогаадып алган домактарының аразында харылзаазын болгаш домактарда сөстөрниң аразында харылзаазын шын тургузуп бижири. Кылып билири: өөрөнгөн дүрүмнерин бижимел чугаазынга ажыглап билири.
68.	15.05		1	Частырыглар-биле ажыл.	Өөрөнгөн билиглерин шингээдиң алганын хынаары.	Билири: өөрөнгөн дүрүмнерин практика кырынга ажыглап билири. Кылып билири: бодунуң ажылын хынааш, үнелеп билири.